Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 38 (1993), No. 4, 239--245

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/138771

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1993

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* http://project.dml.cz

jubilea zprávy

ZOMREL DOCENT JURÁNEK

Dňa 23. 10. 1992 sa vo veku 52 rokov nečakane skončila životná púť doc. RNDr. Zdeňka Juránka, CSc., v tom čase prodekana Prírodovedeckej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Jeho náhly odchod je ťažkou ranou najmä pre košickú fyziku, ktorá v ňom stratila iniciátora, organizátora a talentovaného vedca. Jeho erudícia, nápaditosť a experimentálna zručnosť budú chýbať nielen spolupracovníkom na Katedre experimentálnej fyziky PF UPJŠ, kde pôsobil od jej založenia v roku 1963 až do svojej smrti, ale aj kolegom z Ústavu experimentálnej fyziky SAV, s ktorými úzko spolupracoval.

Odišiel človek, ktorý celý svoj profesionálny život venoval štúdiu magnetických vlastností tuhých látok. Podieľal sa najskôr na rozvoji metód na zviditeľňovanie doménovej štruktúry práškovou, resp. koloidovou technikou a na aplikácii Kerrovho javu pre štúdium magnetizačných procesov magneticky mäkkých materiálov. Získané skúsenosti využil pri štúdiu magnetických vlastností intermetalických zliatin na báze Sm_2Co_{17}, ktoré vyústilo do jeho kandidátskej dizertačnej práce.

Doc. Juránek vedel vždy, aj vďaka svojej vedeckej intuícii, orientovať svoje úsilie na riešenie aktuálnych problémov magnetizmu tuhých látok. Preto s objavením sa prvých prác venovaných amorfným feromagnetikám sa začal zaoberať výskumom premagnetizačných procesov prebiehajúcich na povrchu týchto látok. Spolu so svojimi spolupracovníkmi skonštruoval magnetooptický hysterezigraf, ktorý umožňuje kvantitatívne meranie magnetických charakteristík feromagnetík vo veľmi tenkej povrchovej vrstve.

V domácich a zahraničných časopisoch publikoval vyše 20 prác, v ktorých sa zapodieval vplyvom rôznych vonkajších činiteľov na magnetizačné procesy. Jeho vedecká aktivita sa prejavila tiež celým radom príspevkov na domácich a zahraničných konferenciách. Jeho organizačné schopnosti oceňovali všetci účastníci československých konferencií o magnetizme, ktoré sa pravidelne usporadúvali v Košiciach a ktoré vysoko hodnotila celá komunita našich magnetikov.

Odišiel od nás vynikajúci odborník, ktorý mal už bohaté skúsenosti, ale ešte dostatok síl a elánu na ďalšiu tvorivú prácu, odišiel priateľ a spolupracovník, ktorý bol vždy ochotný poradiť a pomôcť. Opustil nás obľúbený univerzitný učiteľ, skromný človek šľachetného srdca a priameho jednania.

Česť jeho pamiatke!

Kolektív pracovníkov
Katedry experimentálnej fyziky

ZA PROFESOREM APFELBECKEM

Nedlouho před vánocemi 1992 nás zastihla překvapující a smutná zpráva o náhlém úmrtí profesora RNDr. Aloise Apfelbecka, CSc., známého vysokoškolského učitele, který celý svůj život spojil s činností na Českém vysokém učení technickém v Praze.

Profesor Apfelbeck se narodil 18. listopadu 1925 v Koutě na Šumavě. Navštěvoval gymnázium v Domažlicích a chemickou průmyslovku v Praze. Po válce začal studovat na přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy matematiku.

V roce 1949 nastoupil prof. Apfelbeck na ČVUT, nejprve na fakultu elektrotechnickou, v roce 1957 přešel na fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou, kde působil až do svého odchodu do důchodu v roce 1990. Má rozhodující zásluhu o vytvoření komplexního a náročného systému matematického vzdělávání na FJFI. Prosadil do výuky všech studentů v prvních dvou ročnících moderně pojatý základní kurs matematické analýzy na úrovni obdobných kursů pro studenty matematiky a fyziky na univerzitách, včetně výkladu Lebesgueova integrálu, což bylo v té době na technikách neobvyklé.

Již od začátku šedesátých let si prof. Apfelbeck vybíral nadané studenty s hlubším zájmem o matematiku a vedl je pomocí individuálních studijních plánů, tzv. volné katedry, k rozšiřování a prohlubování jejich matematických znalostí a dovedností s cílem vychovat matematicky vysoce erudovaného inženýra, schopného aplikovat klasickou i moderní matematiku na inženýrské, přírodovědné a další problémy. Toto úsilí bylo korunováno v r. 1973 založením nového oboru Matematické inženýrství na fakultě, o jehož zrod se prof. Apfelbeck významně zasloužil a pro který vybudoval základní předpoklady.

Prof. Apfelbeck se během svého dlouhého pedagogického působení věnoval řadě matematických disciplín, ale těžiště jeho přednáškové činnosti bylo v klasické a funkcionální analýze. První z nich přednášel v základním kursu, druhou pro studenty matematického inženýrství.

Jméno Apfelbeck bylo mezi studenty pojmem, na který se nezapomíná. Bylo tomu tak pro brilantnost přednášek pana profesora, pro jeho znalosti, zběhlost a pohotovost při řešení problémů a počítání příkladů. Ale také pro jeho vysokou náročnost, pro kterou byl v dobrém slova smyslu „postrachem" a díky které fakulta vychovala studenty zvyklé exaktně myslet a tvrdě pracovat bez ohledu na to, kolik matematiky dnes sami používají a kolik jí zapomněli. A konečně to byly vtip a originalita, kterými pan profesor nešetřil a které přispěly k jeho vysoké popularitě jak mezi studenty, tak mezi spolupracovníky.

Pan prof. Apfelbeck patřil celý svůj život k tomu šťastnému typu lidí, kteří dokáží být středem a motorem každé společnosti, kolektivu, skupiny. Dodnes se s láskou a pro pobavení traduje celá řada neotřelých historek ze života pana profesora, té většiny veselých, ale i těch, při kterých postiženému právě do smíchu nebylo. Prof. Apfelbeck dokázal šířit kolem sebe náladu vtipu, nekonvenčnosti a nekonformnosti bez ohledu na „dobu" i na to, s kým právě hovořil, ať už to bylo v kolektivu katedry, fakulty nebo široké matematické i nematematické veřejnosti. Jeho celoživotní devízou byla otevřenost v obhajování svých názorů na věci i lidi bez ohledu na následky, které jeho projevy mít mohly — a také nejednou měly.

Ještě na jeden povahový rys pana profesora je třeba vzpomenout. Bylo to jeho plné zaujetí a snaha o hluboké proniknutí do problémů, které ho upoutaly, ať už to byla jeho celoživotní láska — teorie čísel, nebo oblast osobních počítačů, kterým se začal intenzívně a úspěšně věnovat po odchodu do důchodu.

Prof. Apfelbeck byl po 19 let vedoucím katedry matematiky na FJFI, po řadu let vykonával též funkci proděkana fakulty pro pedagogickou činnost. Nemalé jsou jeho zásluhy o rozvoj výuky matematiky i na ostatních technických fakultách. Podílel se jak organizátorsky, tak přednáškově na tradičních konferencích věnovaných výuce matematiky na vysokých školách technických, ekonomických a zemědělských. Dlouhodobě působil též jako funkcionář v JČSMF. Napsal řadu skript a přeložil několik matematických monografií. Za své zásluhy o rozvoj ČVUT byl u příležitosti svých šedesátých narozenin poctěn zlatou Felberovou medailí.

Prof. Apfelbeck byl všestranný matematik a vynikající vysokoškolský učitel, vtipný, originální, náročný a otevřený člověk, který zanechal ve svém nejbližším i vzdálenějším okolí trvalou stopu a vděčnou vzpomínku.

Čest jeho památce.

Jan Mareš

NĚMECKÁ FYZIKÁLNÍ SPOLEČNOST: K OTÁZKÁM STRUKTURY OBORU FYZIKA NA UNIVERZITÁCH A VĚDECKÝCH VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V NOVÝCH SPOLKOVÝCH ZEMÍCH

Německá fyzikální společnost (Deutsche physikalische Gesellschaft, DPG) pokládala vždy za svou úlohu zaujímat stanovisko k otázkám fyzikálního výzkumu a vyučování fyzice z hlediska odborného, vzdělávacího a společensko-politického. V současné době je na fyzikálních fakultách či odborech fyziky) (Fachbereich Physik) univerzit a vědeckých vysokých škol v nových spolkových zemích zvlášť složitá situace, která si žádá dalekosáhlou restrukturalizaci. Společnost se proto cítí vyzvána zaujmout stanovisko k cílům, jak zlepšit strukturu výzkumu i vyučování a změnit personální strukturu. Doporučení byla zpracována z hlediska vzájemně vyváženého fyzikálního výzkumu a vyučování a využila i výhod mezinárodních měřítek.*

I. Situace fyzikálních fakult a odborů fyziky univerzit a vědeckých vysokých škol v nových spolkových zemích

Fyzikální fakulty a odbory fyziky (dále jen odbory) univerzit a vědeckých vysokých škol (dále jen univerzity) v nových spolkových zemích si žádají novou podobu. Aby se stal fyzikální výzkum schopným mezinárodní konkurence na širokém základě a aby se ve výuce a výzkumu dospělo ke srovnatelným poměrům ve starých a nových spolkových zemích, jsou žádoucí dalekosáhlé personální a strukturální změny.

Přes nepříznivé rámcové podmínky bylo na některých univerzitách bývalé NDR ve fyzice dosaženo vynikajících výsledků. Celkově však bylo mnoho snah ve výzkumu silně omezeno řadou faktorů. K tomu patřilo, že při ustanovování vysokoškolských učitelů rozhodovaly i v přírodovědných oborech často ne odborné, ale stranicko-politické argumenty. Také scházející svoboda cestování vedla u mnoha vědců k nechtěné izolaci. Vlastní iniciativa a odpovědnost se nemohly za daných politických podmínek dostatečně rozvinout. Navíc byl fyzikální výzkum soustřeďován na určité stěžejní otázky technického a hospodářského významu. Základní výzkum byl zanedbáván.

Přes nedostatky v oblasti výzkumu měla výchova v oboru fyzika na mnoha univerzitách dobrou úroveň. Zvláště nízká směrná čísla stanovující počet studentů přispěla při relativně vysokém počtu profesorů a vědeckých pracovníků k intenzívní péči o studium. Proto byla průměrná doba studia (deset semestrů) pro dosažení diplomu potěšitelně krátká.*)

Rámcová ustanovení upravující studium v dřívější spolkové republice se dají bez větších problémů přenést do nových spolkových zemí. Zkušební řády (Prüfungsordnung) byly odpovídajícím způsobem změněny již v průběhu minulého roku. Dlouhodobě lze očekávat, že počet studentů znatelně vzroste. K tomuto vývoji je nutné včas přihlédnout při plánování budoucího personálního stavu.

Pro fyzikální výzkum v dřívějších ústavech akademie věd to platí obdobně, neboť také zde bylo těžiště ve výzkumu blízkém průmyslu. Navíc měly tyto ústavy malé spojení s univerzitami a tomu odpovídal i jejich malý podíl na výchově fyziků.

*) Na víceoborových fakultách a vysokých školách v bývalé NDR byla pracoviště téhož oboru (Fach) sdružena do odborů (Fachbereich), plnících integrující funkci a vybavených jistými pravomocemi. Stejně je tomu na některých vysokých školách v SRN. Pozn. překl.

*) Podle průzkumu z r. 1989 trvalo v SRN studium fyziky průměrně téměř 13 semestrů. Spiegel — Spezial 1990, Nr. 1, S. 59. Pozn. překl.

DEUTSCHE PHYSIKALISCHE GESELLSCHAFT: *Stellungnahme zu Strukturfragen im Fach Physik an den Univesitäten und Wissenschaftlichen Hochschulen der neuen Bundesländer.* Phys. Bl. *47*, 1991, Nr. 8, S. 760–62. Physik-Verlag, Weinheim.

Přeložil A. HLADÍK.

II. Cíle zlepšení struktury ve výzkumu a vyučování

Spektrum fyzikálních disciplín pěstovaných na univerzitách v bývalé NDR bylo poměrně úzké, což byl bezprostřední důsledek silného soustředění na oblasti s technickohospodářským užitkem. Při budoucích strukturálních změnách musí důležitou úlohu sehrát rozšíření spektra výzkumu v nových spolkových zemích, a to tak, aby všechny oblasti fyziky zaujaly místo přiměřené jejich významu. To však nemůže znamenat, že na každé univerzitě musí být zastoupena každá moderní dílčí oblast fyziky. Soustředění na různé problémy na jednotlivých univerzitách je nezbytné.

Nynější restrukturalizace musí být navíc využita při zavádění a podpoře nových oborů s velkým budoucím potenciálem.

Nabídka výuky musí na každé univerzitě vykazovat onu šíři, která je žádoucí pro výchovu v oboru fyzika pro danou dobu. Ta záleží v rozsáhlém úvodu do teoretické a experimentální fyziky s přednáškami o fyzice elementárních částic, jaderné a atomové fyzice a fyzice kondenzovaného stavu, jakož i v solidním matematickém vzdělání.

Aby byla dosažena vyvážená struktura odborů, musí zahájení jmenovacích řízení profesorů předcházet úvahy o budoucí struktuře výzkumu a výuky v rozvíjených odborech. Protože dobrý výzkum a dobrá výuka jsou možné v odborech zcela rozdílných velikostí a struktury, nedává DPG žádná doporučení pro vybavení „normálního" odboru. Současná velikost a vybavení odborů existujících ve starých a nových spolkových zemích jsou zřejmé z přehledu *Physik-Handbuch* nedávno vydaném společností. V nových spolkových zemích existuje několik odborů fyziky, které jsou poměrně velké, několik střední velikosti, ale též malé. Při vší flexibilitě, která musí být respektována, je důležité to, že studijní program pro diplomovaného fyzika nelze nabídnout na odboru, který nemá minimální velikost potřebnou pro splnění nutných požadavků pro přípravu fyziků na univerzitě z hlediska výzkumu a výuky.

Zvláštním problémem je odcizený vztah bývalých akademických ústavů k univerzitám, vzniklý především ze strukturálních důvodů. Aby bylo možné lépe využít výzkumné kapacity těchto ústavů při výchově fyziků, měly by se výkonné skupiny těchto ústavů, orientované na základní výzkum přidružit k univerzitám nebo být do nich včleněny. Při tom může dojít k přidružení například společným jmenovacím řízením profesorů.

III. Doporučení ke změnám personální struktury

Nové uspořádání personální struktury fyzikálních odborů v nových spolkových zemích má klíčový význam. Jeho cílem musí být, aby nositeli rozhodování v odborech byli odborně způsobilí a politicky nezatížení vysokoškolští učitelé a vědci. V odborech, kde tomu tak není, musí být vyvozeny personální důsledky. Z tohoto důvodu by bylo chybou převést dosavadní vysokoškolský personál automaticky na nová místa. Naopak, na každé profesorské místo*) musí proběhnout jmenovací řízení. Bylo by žádoucí, kdyby k tomu byly pro nové spolkové země vytvořeny jednotné představy a postupy. Pokud to úpravy jednotlivých spolkových zemí již nepřipouštějí, musí být alespoň použity postupy sledující stejný cíl.

Na příslušných rozhodnutích v oblasti personální, kterým musí předcházet vyjasnění zásadních otázek strukturálních, závisí budoucnost odborů. Samozřejmě se bude muset při tom přihlížet k sociálním zájmům těch, jichž se to týká. V popředí však musí stát závazek vůči mladé generaci, která bude navštěvovat univerzity v nových spolkových zemích nyní a v budoucnu. Jim dlužíme, aby nejdůležitější fáze jejich výchovy byla v rukou vysokoškolských učitelů, kteří v každém ohledu splňují požadavky kladené na tento úřad.

Uvedená opatření vyžadují ustavení nezávislých a nadregionálních strukturálních a personálních komisí. Příslušné strukturální komise se musí skládat především z vědců, kteří nejsou členy příslušného odboru. Přitom by mohli být členy komisí z poloviny vědci ze starých spolkových zemí. Po nutnou

*) Místa profesorů se specifikací určuje vysoké škole příslušné ministerstvo zemské vlády a při jeho uvolnění se o jeho zachování či zrušení znovu rozhoduje. Pozn. překl.

přechodnou dobu je účelné přenést na strukturální komise též zahajování jmenovacích řízení.

Při obsazování komisí je důležité postarat se o kontinuitu. Po skončení fáze nového strukturování a jmenovacího řízení, kterou je nutné nyní zavést, musí další rozhodnutí přejít v obyklý stav plné autonomie fakult. Německá fyzikální společnost výslovně podporuje doporučení Konference rektorů vysokých škol*), poskytnout univerzitám na přechodnou dobu místa profesorů v platových třídách C4 a C3 umožňujících jmenování nových profesorů. Tímto způsobem bude možné podstatně urychlit proces obnovy.

Fáze přechodu od současného stavu ke konečné struktuře, o kterou se usiluje, bude obtížná a bude provázena problémy, které musí být řešeny zřetelně a rozhodně. Zvláště při tom vyvstanou rozhodnutí, která musí mít v sobě odvahu smířit se dočasně s nerovnováhou. Nesmí však vést k okleštění cílů jasně formulovaných strukturálních změn.

IV. Spoluúčast Německé fyzikální společnosti

Německá fyzikální společnost podporuje od roku 1990 včlenění odborů fyziky v nových spolkových zemích do soustavy vysokých škol Spolkové republiky Německo. Bude v této podpoře pokračovat v rámci svých společných a pravidelně pořádaných oborových konferencích v úzkém spojení s odbory fyziky i prostřednictvím spolkového časopisu Physikalische Blätter. DPG ostatně přisuzovala od samého začátku zvláštní význam tomu, aby se odbory fyziky v nových spolkových zemích podílely též na projektu spolkového ministra pro výzkum a technologii „Elektronické informace na univerzitách v oblasti fyziky", který společnost realizuje.

Koordinace studijních plánů mezi jednotlivými univerzitami je tradiční úlohou Německé fyzikální společnosti. Děje se v úzké návaznosti na Konferenci odborů fyziky. Na této úrovni se již dosáhlo souhlasu odborů fyziky z východu a západu. Spoluprací zástupců odborů z nových spolkových zemí v Konferenci odboru fyziky je zajištěna stálá koordinace i v dalších otázkách.

Německá fyzikální společnost poskytuje zemským vládám a univerzitám v nových spolkových zemích odborné konzultace ve všech otázkách, které se týkají nové výstavby odborů fyziky v oblasti výzkumu a výuky. Největší význam bude mít obsazení komisí, které na úrovni zemí a senátů univerzit i fakult poradí v otázkách struktury a zahájení jmenovacích řízení. DPG je připravena navrhnout do takových komisí zkušené a odborně způsobilé vědce.

Pro Německou fyzikální společnost to je závazek podpořit rozvoj oboru fyzika v nových spolkových zemích všemi jí dostupnými prostředky.

Shrnutí

– Fyzikální fakulty a odbory fyziky na univerzitách a vědeckých vysokých školách v nových spolkových zemích vyžadují novou podobu.

– Musí být připraveno takové spektrum výzkumu v nových spolkových zemích, aby všechny oblasti fyziky našly přiměřené místo, podle jejich významu v dnešní době. Přitom nemusí být na každé univerzitě (popř. vědecké vysoké škole) zastoupena každá moderní fyzikální disciplína.

– Nabídka výuky musí na každé univerzitě a vědecké vysoké škole vykazovat plnou šíři aktuálního fyzikálního vzdělávání.

– Personální rekonstrukce, při níž je nezbytně nutné provést pro každé profesorské místo jmenovací řízení, si žádá zřízení nezávislých a nadregionálních strukturních a personálních komisí, které budou složeny zejména z vědců, kteří nejsou členy dané fakulty, resp. odboru a pocházejí asi z poloviny ze starých spolkových zemí.

– Německá fyzikální společnost nabízí vládám zemí, univerzitám a vědeckým vysokým školám v nových spolkových zemích při novém utváření fakult a odborů fyziky ve výzkumu a výuce odborné konzultace.

Na zpracování tohoto stanoviska spolupracovali: Dr. Dr.-Ing. G. Berg, Halle, Dr. W.

*) Jde o stálý koordinační a poradní orgán vlády SRN s celostátní působností, který zasedá zpravidla jednou ročně. Její rozhodnutí vznikají na základě konsensu a jsou uplatňována v rámci samosprávy a pravomoci rektorů. Pozn. překl.

Heinicke, Bad Honnef, Prof. Dr. H. Fritzsch, München, Prof. Dr. T. Mayer-Kuckuk, Bonn, Prof. Dr. G. Röpke, Rostock, Prof. Dr. M. Schwoerer, Bayreuth, Dr. M. Zimmermann, Berlin.

Stanovisko bylo schváleno radou představenstva Německé fyzikální společnosti dne 5. července 1991.

Bad Honnef, 8. července 1991

Prof. Dr. T. Mayer-Kuckuk, v. r.
prezident Německé fyzikální společnosti

150 LET NAKLADATELSTVÍ SPRINGER

Nakladatelství Springer, jedno z největších nakladatelství vědecké literatury v soukromém vlastnictví oslavilo v roce 1992 sto padesát let své existence.

10. května 1842 zakládá Julius Springer v Berlíně knihkupectví a začíná současně s budováním nakladatelství. Zprvu vycházejí jen malé spisy k aktuálním tématům, brzy se program rozšiřuje o literární a filozofická díla a také o učebnice a díla pro mládež. Po ukončení vydávání beletrie v roce 1866 nabývá oborová specializace výraznějších rysů. Vycházejí první knihy z oborů, které jsou dosud jádrem vydavatelského programu: chemie, medicína, technika, matematika, fyzika a hospodářské vědy. V roce 1851 uveřejňuje Springer pojednání tehdy skoro neznámého inženýra o zkušenostech ve stavbě telegrafů. Autorem je Werner Siemens. Spolupráce s Hermannem Hagerem vede od roku 1859 k tvorbě farmaceutického programu.

Z osobní záliby vydává Springer šachová pojednání, která dala v roce 1881 podnět ke Springerově znaku.

Na přelomu století dostává nakladatelský program výrazné podněty založením lékařských a referativních časopisů. Velké příručky chemie a fyziky získávají tomuto nakladatelství mezinárodní uznání. Vedle kmenových podniků v Berlíně a Heidelberku má Springer své firmy v New Yorku, Londýně, Paříži, Tokiu, Hong Kongu, Barceloně, Budapešti a Vídni. Četnými zastoupeními a agenturami je jeho odbytová síť rozšířena po celém světě. Jeho autoři jsou mezinárodně osvědčení experti ve svých oborech; mezi nimi je mnoho nositelů Nobelových cen.

K budoucnosti směřuje činnost v oboru nových sdělovacích prostředků: sem patří videa, databanky, softwarové programy a CD-ROMy*). Od roku 1990 vystupuje Springer také jako pořadatel vědeckých kongresů. Jako prostředník ve vzájemné komunikaci výzkumu a nauky, vědy a praxe zůstává Springerovo nakladatelství také do budoucna ve službách vědy.

(Z propagačního letáku Springerova nakladatelství přeložil Přemysl Vihan.)

ZALOŽENÍ ČESKÉ SPOLEČNOSTI AKTUÁRŮ

Dne 27. 2. 1919 se konala v přednáškovém sále pojistné techniky Vysoké školy technické v Praze na Karlově náměstí ustavující valná hromada Spolku československých pojistných techniků. Nedaleko odtud, v budově ministerstva práce a sociálních věcí, byla dne 18. 11. 1992 založena Česká společnost aktuárů. Společnost chce v České republice navázat na cíl prvního sdružení pojistných matematiků spočívající v „soustředění duševních sil českých a slovenských pojistných techniků v zájmu pojistných a sociálních věd, jakož i hájení práv akademicky vzdělaných pojistných odborníků".

Označení aktuár pro pojistného matematika, podobně jako auditor pro experta v účetnictví, je v tomto významu přejímáno z Anglie, kde se užívá od 18. století. U nás se v době předválečné nevžilo. Jednota československých matematiků a fyziků však vydala v letech 1930–1949 osm svazků časopisu Aktuárské vědy. Do těchto věd byla počítána pojistná matematika, matematická statistika a biometrie. Časopis obsahoval též příspěvky významných matematiků zahraničních jako A. Tauber, E. J. Gumbel a M. Fréchet.

V souladu s anglosaskou tradicí má Česká společnost aktuárů ve stanovách úkol zřídit

*) Compact Disc Read Only Memory — v paměti počítače uložený katalog CD, kde je možno hledat podle rozličných údajů.

komisi, která bude vydávat osvědčení o způsobilosti vykonávat aktuárskou činnost. Prostřednictvím Mezinárodní aktuárské asociace (I. A. A.) bude spolupracovat se zahraničními společnostmi.

Petr Mandl

ZE ŽIVOTA JČSMF

KONFERENCE ČESKÝCH MATEMATIKŮ 1993

Ve dnech 8. – 10. 2. 1993 se v Jevíčku konala konference českých matematiků nazvaná „Co dělat?" Konferenci připravila Matematická vědecká sekce JČMF ve spolupráci s vedením Gymnázia a Domova mládeže v Jevíčku. Přípravný výbor pracoval ve složení: JINDŘICH BEČVÁŘ, JAROLÍM BUREŠ, DAG HRUBÝ, EVA NOVÁKOVÁ, JIŘÍ RÁKOSNÍK.

Program konference byl sestaven tak, aby byli účastníci vedeni k zamyšlení nad otázkami, co dělat v současných podmínkách ve vědecké práci, co dělat ve výuce matematiky na univerzitách a technikách, co dělat v přípravě nových učitelů matematiky a jejich dalším vzdělávání, co dělat v Matematické vědecké sekci a Jednotě. Bylo vzpomenuto i několika výročí.

Součástí programu konference byly i dva kulaté stoly. První byl nazván „Výuka matematiky na evropských univerzitách" (I. NETUKA, V. SOUČEK), druhý byl zaměřen na široké téma „Příprava učitelů matematiky" (J. BEČVÁŘ, J. BUREŠ, E. FUCHS, M. HEJNÝ, J. NAGY).

Dále byly prosloveny tyto přednášky:

J. BEČVÁŘ: *Emil Weyr (1848–1894)*

J. BUREŠ: *Eduard Čech (1893–1960)*

J. ČERNÝ: *Matematika na inženýrských vysokých školách*

O. KOWALSKI: *Václav Hlavatý (1894–1969)*

M. MARVAN: *Symbolické manipulace („Maple")*

J. PINKAVA: *O kryptologii*

Š. SCHWABIK: *O součinové integraci (historie, souvislosti, současnost)*

J. SLOVÁK: *Programový systém „Mathematica"*

J. VANŽURA: *Kvantové grupy, uzly, copánky*

J. VESELÝ: *TEX, EUROMATH, GRIFF*

V rámci konference proběhlo valné shromáždění Matematické vědecké sekce JČMF. Odstupující předseda MVS J. BEČVÁŘ podal zprávu o činnosti sekce a jejího výboru v uplynulém tříletém období, Z. GROSCHAFTOVÁ přednesla zprávu o hospodaření a J. RÁKOSNÍK přečetl (za nepřítomné revizory) revizní zprávu o hospodaření MVS. Po diskusi byly vyhlášeny výsledky voleb do nového výboru MVS a schváleno usnesení valného shromáždění. Nový výbor se pak sešel na své první schůzi. V následujícím tříletém období bude pracovat v tomto složení: J. RÁKOSNÍK (předseda), J. BEČVÁŘ (místopředseda), M. KRBEC (tajemník), P. DRÁBEK, Z. GROSCHAFTOVÁ, V. KOUTNÍK, V. LÁNSKÁ, V. SOUČEK, J. VESELÝ, B. ZELINKA; P. PŘIKRYL, S. HOJEK (revizoři).

Na společenském večeru proslovil B. HENRY přednášku *Matematika a život* a B. ZELINKA za nepřítomného prof. Hammersteina přednášku *Kotčlesa a kokosy*. Volný čas využili účastníci konference k diskusím a procházkám po Jevíčku.